

VISIE OP ONDERWIJS

Goedgekeurd op de Onderwijsraad dd. 17 mei 2021

Situering

Doorheen de jaren heeft het onderwijs aan de UGent een sterke transitie doorgemaakt en dit zowel door interne ontwikkelingen binnen de instelling alsook door externe factoren. De ontwikkeling van de onderwijsvisie is een continu organisch proces waarbij een brede groep stakeholders rechtstreeks en ook onrechtstreeks betrokken worden. Hierdoor zijn diverse perspectieven meegenomen worden in de visie en het beleid zoals die vandaag zijn vorm gegeven. Binnen de onderwijscontext van de UGent werd de voorbije jaren sterk ingezet op kritische reflectie wat ook onlosmakelijk zijn invloed gehad heeft op de huidige onderwijsvisie.

De UGent onderwijsvisie op leren en onderwijs formuleert de krijtlijnen van wat we verstaan onder kwaliteitsvol onderwijs. Ze bepaalt de strategische richting die de UGent met het onderwijs uitgaat. Door de zeer dynamische onderwijscontext is deze visie een belangrijke leidraad voor huidige en toekomstige keuzes binnen het onderwijsbeleidsdomein. De visie zorgt er voor dat er permanent kritisch gereflecteerd kan worden of de actuele werkwijze in lijn ligt met de vooropgestelde onderwijsambities van de instelling en dat het onderwijs state-of-the art blijft.

In onderstaande tekst wordt de huidige onderwijsvisie toegelicht (in lijn met de missie van UGent), wordt de relatie tussen de visie en de Universiteitsbrede Beleidskeuzes (UBK's) beschreven alsook worden al de contouren belicht voor de visie van de toekomst.

De missieverklaring

De huidige onderwijsvisie ligt sterk in het verlengde van de [missie van de universiteit](#), die uiteraard een bredere focus heeft dan louter het onderwijsbeleid. Echter, in een grote meerderheid van de opgesomde profileringspunten binnen de missie is een belangrijke rol aan onderwijs toebedeeld. De missieverklaring benadrukt dan ook sterk het belang van onderwijs als kerntaak van de instelling.

Zo profileert de UGent zich als *een maatschappelijk geëngageerde en pluralistische universiteit die open staat voor alle studenten ongeacht hun levensbeschouwelijke, politieke, culturele en sociale achtergrond*. Deze situering van de UGent binnen het Vlaamse academische landschap benoemt ook de essentie van haar identiteit. De UGent is in meerdere betekenissen van het woord een *universitas*, waar alle gezindheden samenkomen en waar verscheidenheid ervaren wordt als een bron van intellectuele rijkdom. Het impliceert ook de participatie aan het onderwijs van iedereen met voldoende talent en inzet, ongeacht afkomst, sociale klasse, functiebeperking of vorig parcours.

De universiteit profileert zich ook *in een breed internationaal perspectief met een klemtoon op haar eigenheid inzake taal en cultuur*. De UGent heeft historisch een belangrijke rol gespeeld in de Vlaamse ontvoogdingsstrijd. Ze koestert deze erfenis en blijft zich bewust van haar verantwoordelijkheid als plaatselijk verankerd centrum van kennisverwerving en –overdracht en als belangrijke schakel in de

kenniseconomie. Tegelijkertijd heeft de UGent zich de jongste dertig jaar onderscheiden door een actief internationaliseringsbeleid. Ze verwelkomt aanzienlijke aantallen onderzoekers, lesgevers en studenten van over de hele wereld en bereidt haar studenten voor op een geglobaliseerde en superdiverse wereld, waarin internationale en interculturele competenties een essentieel gegeven zijn.

De universiteit wil een ***ondernemende universiteit zijn met aandacht voor de sociale en economische toepassing van haar onderzoeksresultaten*** en wil haar studenten ***kritisch vormen in een creatieve ontwikkelingsgerichte leer- en onderzoeksomgeving***.

Om dit te verwezenlijken ***biedt ze een breed spectrum aan van kwalitatief hoogstaande, door onderzoek ondersteunde opleidingen die ze permanent wil afstemmen op de nieuwste wetenschappelijke evoluties***. De UGent appelleert aan een breed spectrum van studenten, maar ambieert ook een hoog niveau van onderwijs. Democratisering en streven naar de hoogste kwaliteit gaan daarbij hand in hand. De bedoeling is dubbel: de lat zo hoog mogelijk leggen voor zowel lesgevers als studenten en terzelfdertijd zo veel mogelijk studenten dit ambitieuze doel doen bereiken. De aangewende methode is eveneens dubbel: onderwijs dat steunt op enerzijds *cutting edge* onderzoek en anderzijds op actieve talent- en kennisontwikkeling.

De UGent is zich bewust van haar belangrijke maatschappelijke rol waarbij de sociale betrokkenheid en verantwoordelijkheid niet uit de weg wordt gegaan. De UGent wil haar ***onderwijs in een brede maatschappelijke context plaatsen en daarover voortdurend in dialoog gaan met haar omgeving***. Daartoe wordt een brede groep academische en niet-academische stakeholders betrokken bij het onderwijs waaronder alumni en vertegenwoordigers van het werkveld.

Een belangrijke opdracht voor de instelling is om zowel aan de studenten als aan het personeel dat betrokken is bij het onderwijs ***een stimulerende omgeving aan te bieden met maximale ontplooiingsmogelijkheden*** en ***bijzondere aandacht te hebben voor sociale voorzieningen van studenten***.

Binnen de instelling zelf wordt geopteerd voor een ***gedecentraliseerd dynamisch organisatiemodel met grote verantwoordelijkheden voor de faculteiten, de opleidingen en de individuele professoren*** en met als verder kenmerk een ***participatieve bestuursvorm***, waarin alle stakeholders - inclusief studenten, personeel, alumni en maatschappelijk vertegenwoordigers - bij het beleid worden betrokken.

De Onderwijsvisie

In de visie op onderwijs wordt het motto van UGent 'Durf Denken' uitgediept tot 'multiperspectivisme'. Multiperspectivisme staat voor het vermogen om zichzelf te percipiëren door de ogen van iemand anders. Onderwijs is gesitueerd binnen het brede veld van universitaire activiteiten. Daarbij wordt aangetoond dat onderzoek, maar ook zaken zoals sociale voorzieningen, de verhouding tot de buitenwereld en de interne bestuursvorm niet losstaan van het onderwijsproces en zijn onderliggende waarden maar er net een versterking en uitbreiding van vormen.

De UGent wil realiteitsgerichte (onder)zoekers opleiden die zich ***outside the box*** durven wagen. Ze doet dit door studenten én lesgevers te confronteren met een veelheid aan perspectieven op hun discipline, en wel op grond van het besef dat elk perspectief, elke manier van zien, ook een manier is van niet-zien

(Kenneth Burke). Door de uitgangspunten van een perspectief of discipline te toetsen aan inzichten uit andere disciplines ontstaan nieuwe inzichten. Om die reden wil de UGent haar studenten stimuleren om uit te stijgen boven de beperkingen van hun eigen vakgebied (perspectiefverbreding) en hen systematisch confronteren met alternatieve perspectieven (perspectiefwisseling). Alle kennis is immers voorlopig, en wetenschap is nooit 'af'. Studenten bewust maken van het kwetsbare en vergankelijke van wetenschappelijke resultaten, maar ook van het grootse en onverzettelijke van de wetenschappelijke ambities, dat is waar de Universiteit Gent voor staat.

Het multiperspectivisme van de UGent mag vanzelfsprekend niet worden verward met een veralgemeende scepsis over het bestaan van een waarheid, noch met een doorgedreven relativisme, dat alle perspectieven even veel en dus ook even weinig waarde toekent. De UGent-opleidingen bieden de studenten namelijk eerst een **degelijke disciplinaire vorming**, die hun het nodige houvast geeft om de **confrontatie met andere perspectieven** op een zinvolle manier aan te gaan.

De rol van de strategische doelstellingen in de onderwijsvisie van UGent

Om de brede UGent-missie te vertalen naar de specifieke visie op onderwijs, werden in de aanloop naar de eerste instellingsreview in 2015 vele gesprekken gevoerd om te komen tot een gedragen visie waar het onderwijs aan de UGent voor staat en wat het wil bereiken. Deze visie werd geoperationaliseerd aan de hand van **zes strategische doelstellingen**. Deze centrale onderwijsdoelstellingen zijn in de voorbije jaren de leidraad gebleven voor het onderwijsbeleid, al is de invulling verder versterkt op basis van interne en externe ontwikkelingen en werd ook vinger aan de pols gehouden om deze blijvend af te stemmen op de actuele onderwijscontext.

De zes strategische onderwijsdoelstellingen bepalen samen wat 'kwaliteitsvol onderwijs aan de UGent' betekent.

- Strategische onderwijsdoelstelling 1: Het onderwijs staat in het teken van het durven denken en de bevordering van multiperspectivisme
- Strategische onderwijsdoelstelling 2: Het onderwijs is gebaseerd op en staat in wisselwerking met onderzoek.
- Strategische onderwijsdoelstelling 3: Het onderwijs draagt bij tot de talentontwikkeling van studenten en personeel
- Strategische onderwijsdoelstelling 4: Er is een brede participatie van stakeholders in het onderwijs
- Strategische onderwijsdoelstelling 5: In het onderwijs wordt een internationale dimensie ingebouwd
- Strategische onderwijsdoelstelling 6: De UGent voldoet aan de internationaal erkende normen voor gedegen kwaliteitszorg

In de verdere toelichting zal eerst de **huidige invulling van de visie** op basis van de strategische beleidsdoelstellingen toegelicht worden. Vervolgens zal de **rol van de Universiteitsbrede Beleidskeuzes** (UBK's) toegelicht worden in het versterken van deze doelstellingen waarna er tevens een toekomstperspectief zal geboden worden welke richting UGent in de toekomst met het onderwijs wil uitgaan.

1. Het onderwijs staat in het teken van het durven denken en de bevordering van multiperspectivisme

Terwijl multiperspectivisme het hele UGent-project definieert, heeft het begrip ook een bijzondere relevantie voor het onderwijsbeleid. Multiperspectivisme vormt de basisfilosofie en sluit nauw aan bij Durf Denken. Concreet voor de onderwijspraktijk betekent dit dat kritische zin, perspectiefwisseling, openheid, pluralisme en tolerantie tegenover afwijkende gezichtspunten centraal staan in het onderwijs. Multiperspectivisme en durf denken is dan ook meteen de eerste strategische doelstelling van de UGent. Vanuit het concept multiperspectivisme kunnen de overige 5 strategische onderwijsdoelstellingen ontwikkeld en gedefinieerd worden, namelijk onderwijs gebaseerd op excellent onderzoek, talentontwikkeling van studenten en personeel, participatie van stakeholders, internationalisering en kwaliteitszorg van opleidingen. Deze 6 strategische onderwijsdoelstellingen bepalen samen wat “kwaliteit van onderwijs aan de UGent” betekent.

2. Het onderwijs is gebaseerd op en staat in wisselwerking met onderzoek

Het onderwijs binnen de UGent is gebaseerd op excellent onderzoek en de meest betrouwbare wetenschappelijke inzichten in het vakgebied. De UGent is een plaats waar onafhankelijke onderzoekers, toegewijd aan vrij en kritisch onderzoek, onderwijs verschaffen met wetenschappelijke vorming als hoofddoel. Een bijkomende dimensie binnen het onderwijs van UGent is dat dit zoveel mogelijk moet aansluiten bij de dynamiek van het wetenschappelijk onderzoek. Wetenschappelijke creativiteit hangt nauw samen met het vermogen om afwijkende perspectieven op problemen in te nemen, en om gekende gegevens op een nieuwe manier te organiseren. Er is permanente kruisbestuiving tussen onderzoek en onderwijs waardoor het aannemen van een evidence-based attitude bij de studenten doorheen het hele studietraject wordt bijgebracht. Ook binnen het onderzoeksgebaseerd onderwijs wordt multiperspectivisme ingezet door het aanbieden van informatie die niet past in het gehanteerde denkkader en door het aanbieden van mogelijkheden tot perspectiefwisseling waardoor de plaatsgebondenheid en verankering van het eigen perspectief worden bijgesteld. Op die manier zorgt de UGent voor onderwijs dat de creatie van nieuwe kennis faciliteert.

Binnen het onderwijs aan UGent, wordt ook **ruimte voor innovatie** gecreëerd. Deze innovatie heeft verschillende niveaus zoals het inzetten van innovatieve onderwijsmethodes en -technieken, het integreren van innovatief onderzoek in het onderwijs alsook het ontwikkelen van innovatieve concepten en tools als antwoord op maatschappelijke probleemstellingen. Innovatie gaat hierbij altijd samen met nieuwe wetenschappelijke inzichten, innovatief onderzoek, evidence-based keuzes en maatschappelijke uitdagingen.

3. Het onderwijs draagt bij tot de talentontwikkeling van studenten en personeel

Het onderwijsbeleid van de UGent is er op gericht om maximale kansen te bieden aan studenten en personeelsleden om hun talenten te ontwikkelen.

Voor alle **studenten** wordt optimale oriëntering, remediëring, begeleiding en uitdaging voorzien doorheen het volledige studietraject. Er wordt daarom ingezet op initiatieven die de overgang naar het hoger onderwijs faciliteren, op initiatieven die de doorstroom van studenten doorheen het studietraject bevorderen alsook op initiatieven die studenten ondersteunen in het uitstromen naar de arbeidsmarkt. Naast generieke initiatieven voor alle studenten wordt ook rekening gehouden met specifieke noden van bepaalde doelgroepen en wordt een duidelijk beleid gevoerd m.b.t. bijzondere

statuten. Er gelden twee leidende principes: het gelijkekansenbeginsel en het tweedekansbeginsel. Alle studenten hebben evenveel recht op maximale talentontwikkeling en studenten die pech hebben, meer tijd nodig hebben of onbezonnen een waardevolle ontwikkelingskans verspelen, krijgen - binnen zekere bindende voorwaarden - de gelegenheid zich te herpakken. Ook aan studenten die extra uitdaging zoeken tijdens hun studietraject worden opportuniteiten geboden. Door middel van honours- en excellentieprogramma's en keuzemogelijkheden in het studietraject wordt ruimte gecreëerd voor persoonlijke interesses en ontwikkeling.

In functie van optimale competentie-ontwikkeling van studenten wordt ook ingezet op het creëren van adequate onderwijsomgevingen binnen de daartoe voorziene mogelijkheden.

Ook wat het **personeel** betreft, ziet de UGent kansen in verscheidenheid en beoogt zij maximale ontplooiing van talenten. Zelfontplooiing wordt bevorderd en actief ondersteund. De dynamische onderwijscontext vergt van lesgevers veel flexibiliteit en aanpassingsvermogen. Hiervoor kunnen ze terugvallen op een breed palet aan ondersteuningsmogelijkheden opdat ze een krachtige leeromgeving voor hun studenten kunnen blijven creëren.

UGent heeft in haar onderwijsbeleid oog voor **diversiteit** in de brede zin van het woord - zowel bij studenten als lesgevers – en onderneemt hiertoe diverse initiatieven. Culturele, sociale en genderverscheidenheid worden gezien als meerwaarden. Het diversiteitsbeleid van de UGent is gericht op het **wegnemen van mogelijke drempels** die studenten en lesgevers verhinderen om hun talenten tot ontplooiing te laten komen

4. Participatie van stakeholders in het onderwijs

De universiteit is een belangrijk knooppunt waarin tal van belangen en dus ook tal van stakeholders samenkomen: de studenten en hun ouders of partners, de werknemers van de universiteit zelf, alumni en het werkveld. Het opbouwen van duurzame netwerken met academische maar ook met niet-academische partners in het onderwijsproces is dan ook van het grootste belang. Deze groep ondersteunt als kritische partner de instelling in het bewaken van de kwaliteit van het onderwijs en de aansluiting ervan op maatschappelijke noden.

Onafhankelijkheid en maatschappelijke relevantie dienen daarbij in een ethisch acceptabel evenwicht te staan. Voor de UGent vertaalt die benadering zich in de opvatting dat academisch onderwijs algemeen-vormend en kritisch hoort te zijn, en dient te blijven. Daarnaast ligt er echter ook grote nadruk op de maatschappelijke inzetbaarheid en employability van de afgestudeerden. Dat kan het best worden gegarandeerd door de perspectieven van de afnemende velden op te nemen in het onderwijsontwerp zelf en door vertegenwoordigers van die velden regelmatig te consulteren in een of andere geïnstitutionaliseerde vorm. Behalve de belangen van de afnemende velden worden ook die van de studenten en het personeel sterk ingebracht in de universitaire processen en worden hiervoor de nodige structuren voorzien om de duurzame inbreng van deze groepen te verankeren.

5. In het onderwijs wordt een internationale dimensie ingebouwd

De UGent brengt als partner in een internationaal vertakt lerend netwerk ook permanent een internationaal perspectief binnen. Internationalisering wordt niet beschouwd als een doel op zich, maar wel als een middel om tot meer academische kwaliteit te komen en internationaal af te toetsen of het onderwijs steeds aan de maat blijft.

Internationalisering brengt ideeën en perspectieven binnen door samenwerking en coördinatie over de grenzen heen en door het uitwisselen van studenten en personeelsleden. Internationaliseringservaringen bieden studenten de kans om zich in een steeds verdere globaliserende en multiculturele samenleving internationale en interculturele competenties eigen te maken. Dat geldt tevens voor de uitwisseling van personeel. De vermenigvuldiging van perspectieven vormt de aanloop naar nieuwe vormen van integratie en dus van innovatie.

Het creëren van internationale partnerschappen en thematische netwerken vormt hiertoe de basis en internationalisering kan vele gedaantes aannemen waarbij mobiliteit ook virtueel kan zijn en ook Internationalisation@home als een volwaardige vorm van internationalisering wordt beschouwd.

Maar niet alleen in functie van competentie-ontwikkeling bij studenten en lesgevers is internationalisering een hefboom, tevens is dit een opportuniteit voor het benchmarken van het eigen beleid en het opzetten van thematische denktanks om ook het bredere onderwijsbeleid naar een hoger niveau te tillen. Een permanente dialoog met andere internationale academische instellingen is voor de UGent dan ook een belangrijke prioriteit.

6. De UGent voldoet aan de erkende normen voor gedegen kwaliteitszorg

Onderwijskwaliteitszorg is een wezenlijk onderdeel van een degelijk onderwijsbeleid en wordt binnen de UGent hoog in het vaandel gedragen. De UGent staat voor een uitgebalanceerd onderwijskwaliteitszorgsysteem waarbij de visie op onderwijs het vertrekpunt is voor het garanderen van ambitieuze opleidingscompetenties, het aanbieden van een kwaliteitsvol opleidingsaanbod en goed opgebouwde curricula met een goede afstemming van werkvormen en toetsvormen. Regelmatig wordt er een nationale en internationale benchmark uitgevoerd waarbij het binnenbrengen van deze externe blik als belangrijke leermomenten gezien worden.

Om de opleidingskwaliteit permanent te borgen wordt ingezet op een systeem van permanente kwaliteitszorg en kwaliteitsverbetering dat datagestuurd ondersteund wordt en waarbij het installeren van een permanente kwaliteitscultuur gebaseerd op vertrouwen het uitgangspunt vormt. In functie van transparantie wordt informatie over die kwaliteit van het opleidingsaanbod gedeeld en gecommuniceerd naar een brede groep betrokkenen. Omwille van het grote belang dat aan de kwaliteit van het onderwijs gehecht wordt, maakt de UGent van het realiseren van de voorwaarden voor degelijke kwaliteitszorg een strategische doelstelling op zich.

De rol van de universiteitsbrede beleidskeuzes in het realiseren van de onderwijsvisie

Het bestuur van de UGent besliste om in de periode 2019-2021 voor de hele universiteit extra in te zetten op zes universiteitsbrede beleidskeuzes (UBK's) waarop versterkt wordt ingezet: activerend leren, diversiteit, talentmanagement, duurzaamheid, alumniwerking en maatschappelijke identiteit. Voor de periode 2022-2026 worden nog twee UBK's toegevoegd: internationalisering en psychosociaal welzijn. Deze acht thema's zijn dus bijzondere aandachtspunten voor het universitaire beleid die breder georiënteerd zijn dan enkel op het onderwijs. Daar waar de strategische onderwijsdoelstellingen voor alle faculteiten en opleidingen dezelfde zijn, kunnen faculteiten kiezen voor welke 3 UBK's ze zich gedurende 4 jaar extra willen engageren en welke operationele doelstellingen ze daarmee willen bereiken. Verschillende van deze UBK's hebben (ook) een directe link met de onderwijsvisie en het onderwijsbeleid of vallen er zelfs mee samen en dragen daardoor ook wezenlijk bij tot het realiseren van één of meerdere van de zes strategische onderwijsdoelstellingen. In **tabel 1** bij deze nota wordt deze bijdrage van de UBK's in het realiseren en verder operationaliseren van de strategische doelstellingen verduidelijkt. Het doel is om gedurende de beleidscyclus van 4 jaar elementen uit de

UBK's te verduurzamen in het facultaire (onderwijs-)beleid. Om dit te realiseren wordt er vanuit de centrale directies ondersteuning geboden aan de faculteiten. Voor elke UBK werd een coördinerende en enthousiasmerende opdrachthouder aangesteld die samen met heel wat medewerkers, alumni, studenten en beleidsmakers binnen en buiten de universiteit werk maakt van de realisatie.

Deze UBK's worden hierna verder toegelicht.

Activerend leren

De UGent kiest voor activerend onderwijs waarbij de inbreng en betrokkenheid van studenten als essentieel gezien wordt om optimale leeransen, competentieontwikkeling en studierendement te realiseren. Opleidingen en lesgevers worden ondersteund bij het ontwikkelen en inzetten van geschikte activerende onderwijs- en leeractiviteiten, passende (permanente) evaluaties en efficiënte vormen van feedback in het onderwijs.

Diversiteit

De UGent zet in op diversiteit. Jongeren met een migratieachtergrond, met een lagere socio-economische achtergrond of uit andere ondervertegenwoordigde groepen vinden nog onvoldoende de weg naar de universiteit. Te veel studenten uit deze doelgroepen verlaten de universiteit vroegtijdig of tonen beduidend lagere studie-efficiëntie. Het blijft nodig te werken aan een inclusievere cultuur, onderwijs dat vertrekt vanuit universele ontwerpprincipes en aan een betere in- én doorstroom van studenten uit ondervertegenwoordigde groepen.

Duurzaamheid

De UGent wil het voortouw nemen in duurzaamheidskwesities en duurzame ontwikkeling explicieter integreren in het studieaanbod zodat studenten klaar zijn om de uitdagingen van vandaag en morgen aan te pakken.

Alumniwerking

De UGent wil de slagkracht van haar binnen- en buitenlandse alumnibeleid vergroten. Dit biedt aan onze alumni bijkomende kansen op het vlak van loopbaan en ontwikkeling (bv. via netwerking en levenslang leren). Onze UGent-alumni zijn de prioritaire doelgroep voor een sterk beleid rond levenslang leren dat in continue ontwikkeling is.

Talentmanagement

De UGent zet in op het voeren van een inclusief beleid waarbij de talenten van onze studenten aangesproken en ontwikkeld worden. Dit betekent het ontwikkelen van ondersteuningsprogramma's voor studenten met bijzondere noden en honours- en excellentieprogramma's voor studenten die eruit springen. Lesgevers worden ondersteund om hun talenten ten volle te kunnen ontwikkelen in functie van hun rol in het leerproces van studenten.

Internationalisering

Internationalisering is een essentieel middel om onze kerntaak onderwijs te versterken. Onze leidende rol binnen het ENLIGHT-netwerk, het samenwerkingsverband van 9 Europese universiteiten in het kader van de European Universities, zullen we ten volle gebruiken als hefboom om het onderwijs binnen de UGent *future proof* te maken en om ook in de toekomst tot de kopgroep van de Europese universiteiten te blijven behoren. Alle studenten krijgen in hun opleiding diverse leeransen om internationale en interculturele competenties te ontwikkelen.

Psychosociaal welzijn

De UGent zet zich in om de toegankelijkheid van de psychische en mentale zorg en ondersteuning die aan en door de UGent geboden wordt, te optimaliseren en te versterken. Deze ondersteuning heeft zowel een preventieve als remediërende insteek en wordt zowel fysiek als online aangeboden.

Naar een onderwijsvisie voor de toekomst

We staan momenteel op een kantelpunt voor transformatie in het hoger onderwijs ingegeven vanuit economische, sociale, ecologische en maatschappelijke noden. Zo zorgde de Covid-19 pandemie voor een versnelling van de digitalisering en voor opportuniteiten van innovatie.

In overeenstemming met de prioriteiten die naar voor geschoven worden binnen de recente EU agenda's (Higher Education Area, 2020; Skills Agenda, 2020; ...) en Europese visieteksten zoals 'Universities without walls' (EUA, 2021), zullen de UGent curricula in de komende 5 jaar tegen het licht gehouden worden van een aantal future-proof criteria:

- Biedt de opleiding een weloverwogen balans van leerkanalen voor het verwerven van enerzijds disciplinespecifieke competenties die heel belangrijk zijn maar anderzijds ook voor het verwerven van generieke competenties, vanuit de idee van de 'T-shaped professional'?
- Biedt de opleiding voldoende mogelijkheden voor een inter-/multi-disciplinaire invulling van het curriculum waarbij studenten uit verschillende disciplines met elkaar in interactie gaan?
- Heeft de opleiding het 'stepping stone-principe' en 'windows of opportunity' systematisch geïntegreerd voor het verwerven van internationale en interculturele competenties
- Is de opleiding ingebed in de maatschappij in die mate dat ze in overeenstemming is met toekomstige maatschappelijk noden, gebaseerd op/gebruik makend van 'real-life challenges', en dat studenten mogelijkheden hebben en aangespoord worden tot maatschappelijk engagement en stages?
- Staat de student in de opleiding centraal? Biedt de opleiding flexibele leerkanalen en leerwegen zodat het voor studenten mogelijk is om hun opleiding te personaliseren?

We willen als de UGent een antwoord bieden op deze uitdagingen waardoor onze onderwijsvisie en het onderwijsbeleid grondig geüpdatet zullen worden om het 'future-proof'-karakter van het onderwijs te blijven garanderen.

De krijtlijnen voor deze update worden hieronder toegelicht en focussen op drie speerpunten:

(1) Onze leidende rol in het **ENLIGHT-project** in het kader van de European Universities geeft ons een belangrijke opportuniteit om het onderwijs aan de UGent in de komende jaren tegen het licht te houden en **future proof** te maken.

(2) De huidige samenleving toont de noodzaak om als universiteit **levenslang leren** als een volwaardig onderdeel van het opleidingsaanbod te ontwikkelen. Daarbij is het belangrijk om reeds in het initieel onderwijsaanbod de attitude m.b.t. levenslang leren aan te scherpen .

(3) Grote stappen werden gezet m.b.t. de **digitalisering van ons onderwijs**. Een visie en strategie moeten ontwikkeld worden die deze elementen duurzaam verankeren om kwaliteitsvol en activerend onderwijs te realiseren.

Future proof opleiden (via ENLIGHT)

Op 1 november 2020 startte de UGent als de coördinator van ENLIGHT, het consortium van 9 Europese universiteiten binnen het European Universities programma. Het netwerk verenigt de universiteiten

van het Baskenland (ES), Bordeaux (FR), Bratislava (SK), Galway (IE), Göttingen (DE), Groningen (NL), Tartu (EE), Uppsala (SE) en Gent (BE).

ENLIGHT staat voluit voor *‘European university Network to promote equitable quality of Life, sustainability and Global engagement through Higher education Transformation’*, en stelt zich als doel om bij te dragen tot de vernieuwing van het hoger onderwijs door studenten (en bij uitbreiding: al wie wil leren) de juiste kennis en vaardigheden aan te reiken om als geëngageerde burgers en professionals antwoorden te bieden op de grote, complexe maatschappelijke uitdagingen van de 21ste eeuw.

Van de geselecteerde consortia wordt verwacht dat ze een pioniersrol spelen in de Europese transformatie-agenda voor het hoger onderwijs. ENLIGHT wil ten volle inzetten om nieuwe, flexibele internationale studiemogelijkheden te bieden op ieders maat. Maar ENLIGHT wil niet alleen de landsgrenzen overstijgen. Het wil ook het blikveld van de eigen universiteit verruimen.

De UGent wil ENLIGHT aangrijpen als de motor van haar toekomstgerichte onderwijsvernieuwing. Kwaliteitsvol onderwijs is immers zowel gebaat bij een sterke verbinding met het lokaal maatschappelijk weefsel als bij een doortastende internationale blik.

ENLIGHT verbindt verscheidene interne en externe (Europese) dimensies van het toekomstige onderwijsbeleid en brengt ze samen binnen het kader van één afgebakend project met een expliciete langetermijnvisie. ENLIGHT biedt methodieken, proeftuinen, financiering en acceleratie om ons onderwijs uit te rusten voor de noden en uitdagingen van de toekomst.

Derhalve ziet de UGent ENLIGHT als opportuniteit om de projectinhoud (acties) in te bedden in haar werking en strategie voor onderwijsinnovatie met als doel om *opleidingen future-proof te maken*, zowel inhoudelijk als methodologisch, en dit op maat van de opleiding.

Levenslang leren

Inzetten op levenslang leren is een belangrijke uitdaging voor het hoger onderwijs van de toekomst. Het leren stopt niet als het initieel diploma behaald is. In de snel veranderende en ontwikkelende maatschappij is het belangrijk dat iedereen een leven lang blijft werken aan het her- en vernieuwen van de eigen competenties. De UGent maakte met de goedkeuring van het strategisch beleidsplan in 2020 de expliciete keuze om sterk in te zetten op levenslang leren. De UGent wil een compagnon de route worden voor iedereen die tijdens de loopbaan wil blijven leren.

De UGent ziet het als haar opdracht om de nieuwste innovaties en ontwikkelingen in het wetenschappelijke onderzoek te vertalen naar de samenleving. Hiertoe zal een uitgebreid aanbod levenslang leren voorzien worden dat gebaseerd is op excellent onderzoek en de meest betrouwbare wetenschappelijke inzichten in het vakgebied. Alumni die terugkeren naar de UGent om een vorming te volgen, professionals die door middel van levenslang leren hun loopbaan verder richting willen geven, werkstudenten en zij-instromers, senioren, geïnteresseerden die willen werken aan hun competentie-uitbouw voor welke reden dan ook, kunnen allen aan de UGent terecht voor state-of-the-art kennis en vaardigheden.

Het is de visie van de UGent dat deze opdracht gerealiseerd kan worden door het aanbod levenslang leren als een volwaardig onderdeel van het onderwijs te erkennen, verankerd binnen (inter)facultaire academies voor levenslang leren die volledig ingebed zijn in de universiteit en het wetenschappelijk onderzoek. Het wegwerken van drempels voor levenslang leren en het uitbouwen van maximale

ondersteuning is noodzakelijk. Het aanbod levenslang leren zal bestaan uit kwaliteitsvolle postgraduatoren, lang- en kortlopende opleidingen, lezingen, studiedagen, en een nieuw te ontwikkelen aanbod van micro-credentials, bv. in vorm van micro-degrees. Daarbij wordt gestreefd naar het laten samenwerken van levenslang lerenden met reguliere studenten" binnen een krachtige leeromgeving, waar intergenerationeel leren plaatsvindt in een academische, op onderzoek gebaseerde setting met een sterke link naar het leven buiten de academia en op werk gebaseerde externe ervaring. Een intensieve samenwerking op het gebied van levenslang leren tussen de UAntwerpen, de VUB en de UGent zal zorgen voor een optimale afstemming van het aanbod, het opstarten van nieuwe gezamenlijke initiatieven en voor de gemeenschappelijke communicatie via de Nova Academy naar het brede publiek.

Blend@UGent

De visie Blend@UGent die tijdens de coronaperiode ontwikkeld werd, biedt een kader voor een doordachte en goed op elkaar afgestemde mix van online onderwijs met on campus onderwijs. Deze doordachte mix kan niet enkel worden toegepast op het niveau van de lesgever of het opleidingsonderdeel, maar ook op het niveau van de opleiding en elk modeltrajectjaar.

Het verder operationaliseren van deze visie in de toekomst vergt grondige bespreking binnen de opleidingscommissies en binnen het team van alle lesgevers, de ondersteuners en de studenten. Dit is een proces dat tijd zal vragen, maar lesgevers en opleidingen worden uitgenodigd en aangemoedigd om hier in de komende jaren de tijd voor te nemen.

Bij het herontwerpen van de leeromgeving naar een blend van activerende evidence-based onderwijs- en leeractiviteiten en evaluatievormen, zowel online als on campus beoogt de UGent het engagement van studenten te stimuleren, optimale leeransen aan te bieden, de competenties van studenten optimaal te ontwikkelen, en een hoger studierendement te realiseren.

Precies omdat studenten bij blended leren meer aangesproken worden op hun zelfstandigheid en zelfsturing is er extra aandacht en zorg nodig voor de ondersteuning van het leerproces van studenten, het bevorderen van interactie, en het creëren van een warm(er) leerklimaat.

De verhouding tussen online en *on campus* activiteiten is dynamisch en hangt steeds af van zowel inhoudelijk-didactische, sociaalpsychologische, praktische als technologische factoren zoals de te bereiken competenties, de samenstelling van de studentengroep, de veiligheidsmaatregelen, de lokalencapaciteit of de beschikbare technologie. Hoewel we ervan uitgaan dat digitalisering in de toekomst een belangrijker plaats zal innemen binnen de UGent, zijn we overtuigd dat fysieke aanwezigheid op de campus een kerneigenschap zal blijven van het interactief en activerend onderwijs dat we voor onze studenten beogen.

Het opleidingsjaar waarin studenten zich bevinden kan een belangrijke parameter zijn bij keuzes over de balans tussen *on campus* en online aanbiedingsvormen. In de eerste jaren van de opleiding is het belangrijk dat er een voldoende groot aandeel on campus aanbiedingsvormen aanwezig zijn. Academische en sociale integratie zijn immers belangrijke voorspellers van studiesucces en mentaal welbevinden en hangen nauw samen met een fysieke aanwezigheid op de campus. Naarmate studenten vorderen in hun opleidingstraject kan het aandeel zelfstandig werk en online aanbiedingsvormen vergroten. Studenten beschikken dan over het algemeen al over meer zelfregulatievaardigheden en een breder sociaal netwerk.

Activerend onderwijs blijft binnen Blend@UGent een van de uitgangspunten van kwaliteitsvol onderwijs. Studenten participeren met andere woorden actief doorheen de lessenreeks en gaan in interactie met de aangeboden leerinhouden, studiematerialen, medestudenten en lesgevers. Activerend blended onderwijs biedt krachtige leerkanalen die de competentieontwikkeling en het studierendement bevorderen en stelt studenten in staat om de leerinhouden op een autonome manier te verwerven. De activerende blend draagt dus bij aan het engagement, de betrokkenheid en de motivatie van de studenten.

Ambitie

Het is onze ambitie dat deze toekomstvisie - die in de komende jaren verder vorm zal krijgen - ervoor zal zorgen dat onze huidige onderwijsvisie gebaseerd op de zes strategische onderwijsdoelstellingen, in combinatie met de universiteitsbrede beleidskeuzes, verder verrijkt zal worden en zal resulteren in studenten die op elk moment opgeleid worden en change-agents zijn voor de maatschappij van morgen. De 6 onderwijsdoelstellingen blijven het fundament van deze visie, al zullen ook deze regelmatig kritisch tegen het licht gehouden worden en waar nodig worden geactualiseerd.

Tabel 1: Verhouding tussen de strategische doelstellingen onderwijs, de visie anno 2021, de universiteitsbrede beleidskeuzes en de visie voor de toekomst

Strategische doelstellingen	Multiperspectivisme en durf denken	Onderzoeksgebaseerd onderwijs	Talentontwikkeling studenten en personeel	Internationalisering	Betrokkenheid van stakeholders	Kwaliteitszorg
Visie Anno 2021	<p>Kritische zin, perspectiefwisseling, openheid, pluralisme en tolerantie naar afwijkende gezichtspunten staan centraal in het onderwijs. Studenten wordt een degelijke disciplinaire vorming aangeboden waarbinnen confrontatie met andere perspectieven centraal staat opdat het disciplinespecifieke perspectief kan overstegen worden</p>	<p>Het onderwijs is gebaseerd op excellent onderzoek en de meest betrouwbare wetenschappelijke inzichten in het vakgebied en studenten wordt daardoor een evidence-based reflex en attitude bijgebracht.</p>	<p>Het onderwijs geeft studenten en lesgevers de kans hun talenten maximaal te ontwikkelen en voorziet hiervoor optimale voorlichting, begeleiding en uitdaging. Hiervoor wordt ingezet op adequate onderwijsomgevingen en wordt ondersteuning en begeleiding voorzien. Er is oog voor diversiteit en drempels die belemmerend werken worden aangepakt.</p>	<p>Het onderwijs geeft studenten maximale kansen om internationale/ interculturele competenties te verwerven. Daartoe wordt sterk ingezet op internationaliseringsprojecten, optimale studenten- en personeelsmobiliteit en Internationalisation@Home. Internationalisering wordt ook aangewend om internationale ideeën en perspectieven in het onderwijs te integreren in de onderwijspraktijk en het eigen beleid te benchmarken.</p>	<p>Studenten, lesgevers, alumni, en het werkveld zijn actief betrokken bij het onderwijs, en nemen deel aan beleid en evaluatie. Er wordt ingezet op het creëren van duurzame netwerken met academische en niet-academische partners in functie van perspectiefwisseling.</p>	<p>De opleiding heeft een duidelijke visie, opleidingscompetenties die nationaal en internationaal relevant en afgetoetst zijn, en voldoen qua niveau, inhoud en oriëntatie. De opleiding heeft een logisch opgebouwd programma, en een goede afstemming tussen leerresultaten, programma en werkvormen. De opleiding heeft een toetsvisie en toetsbeleid afgestemd op de leerresultaten en het leerproces. Er is een cultuur van permanente kwaliteitszorg en betrokkenen bij het onderwijs worden geïnformeerd.</p>

Strategische doelstellingen	Multiperspectivisme en durf denken	Onderzoeksgebaseerd onderwijs	Talent-ontwikkeling studenten en personeel	Internationalisering	Betrokkenheid van stakeholders	Kwaliteitszorg
Universiteitsbrede beleidskeuzes						
Activerend leren	Activerend leren inzetten om studenten kritisch te laten reflecteren en tot constructieve dialoog te komen	Activerend leren inzetten om onderzoekscapaciteiten nog diepgaander te bereiken	Leren waarbij studenten leeractiviteiten mee vorm geven in functie van een diepgaandere competentieontwikkeling Lesgevers professionaliseren in het inzetten van activerende werkvormen in hun onderwijs	Link tussen activerend leren en de verwerving van internationale / interculturele competenties, bv. in de vorm van een "international classroom".		Activerend leren inzetten in Blend@UGent ifv optimale mix tussen online en on campus onderwijs Activerend leren inzetten in functie van het bereiken van een groter leereffect bij studenten
Diversiteit	Diversiteit als hefboom om aan perspectiefverbreding te doen		Inzetten op meer inclusief onderwijs en wegnemen van drempels bij studenten en docenten die hun talentontwikkeling in de weg staan en hun studietraject belemmeren	Via mobiliteit kennismaken met internationale en interculturele perspectieven	Betrekken van minderheidsgroepen bij het onderwijsbeleid	Verder ontwikkelen van interculturele competenties in het onderwijs
Duurzaamheid	Holistische benadering van duurzaamheid opdat studenten dit als referentiekader meenemen in hun kritische perspectiefontwikkeling					Verder uitbouwen van de dimensie duurzaamheid in de curricula
Alumniwerking	Betrekken van alumni in het onderwijs in functie van perspectiefverbreding en in functie van het optimaliseren van de employability en		Betrekken van alumni bij levenslang leren	Aandacht voor internationale alumni	Betrekken van alumni als belangrijke partner in het onderwijsbeleid	Alumni als kritisch klankbord voor het bewaken van de kwaliteit van het onderwijs

	multi-inzetbaarheid van de studenten in het werkveld en de maatschappij					
Talent-management			Ontwikkelen van een inclusief beleid voor alle studenten en personeel met de nodige ondersteuningsmaatregelen Ondersteuning voor studenten bij instroom, doorstroom en uitstroom in het onderwijs Aandacht voor honours- en excellentieprogramma's voor studenten die een extra uitdaging willen			
Internationalisering	Internationalisering als hefboom voor het opzetten van strategische partnerschappen en het verbreden van het perspectief op onderwijs	Internationale tendensen in onderzoek binnenbrengen in het onderwijs	Internationale en interculturele competenties van studenten en lesgevers aanscherpen		Door participatie in internationale netwerken de betrokkenheid van internationale peers in het onderwijs verhogen	Internationalisering als middel voor het binnenbrengen van de externe blik in het onderwijs en het delen van good practices
Psychosociaal welzijn			Aandacht en ondersteuning voor psychosociaal welzijn van studenten en personeel	Aandacht en ondersteuning voor psychosociaal welzijn van internationale studenten en personeel		

Strategische doelstellingen	Multiperspectivisme en durf denken	Onderzoeksgebaseerd onderwijs	Talentontwikkeling studenten en personeel	Internationalisering	Betrokkenheid van stakeholders	Kwaliteitszorg
Visie en strategische doelstellingen voor de toekomst						
ENLIGHT	ENLIGHT als kritische denktank voor verruimen van de eigen blik en studenten opleiden tot kritische en geëngageerde professionals die antwoorden bieden op maatschappelijke uitdagingen. Inzetten op het versterken van de multidisciplinariteit van studenten.		Streven naar bredere talentontwikkeling van studenten d.m.v. flexibele leerkanalen en het implementeren van het concept van de T-shaped professional. Versterken van het maatschappelijk engagement van studenten	Uitwerken van nieuwe en flexibele internationale studiemogelijkheden o.a. door het uitbouwen van virtual classrooms en stepping stone principe te integreren in curricula		Proeftuin voor onderwijsvernieuwing en meer student-centered learning Challenge based education Exploreren van bijkomende mogelijkheden voor living labs
Levenslang leren		Het aanbod LLL is gebaseerd op excellent onderzoek en de meest betrouwbare wetenschappelijke inzichten in het vakgebied. Als academische aanbieder ziet de UGent het als haar opdracht om de nieuwste innovaties en ontwikkelingen in het wetenschappelijke onderzoek te vertalen naar de samenleving.	Levenslang leren in functie van blijvende competentieontwikkeling en een evidence-based attitude	Verkennen van opportuniteiten voor micro-credentials en micro degrees binnen internationale samenwerkingsverbanden	Betrekken van nieuwe groepen stakeholders in het kader van levenslang leren en intensieve samenwerkingsverbanden opzetten met het werkveld en andere universitaire (internationale) partners	Uitbouwen van een kwaliteitsvol aanbod levenslang leren als volwaardig onderdeel van onderwijs

Blend@ UGent			Meer flexibele leerkansen bieden aan studenten Lesgevers ondersteunen bij het inzetten van nieuwe vormen van blended onderwijs			Creëren van een optimale mix tussen online en on campus onderwijs
-------------------------	--	--	--	--	--	---